

La joventut d'avui opta pel silenci.

RAFA GIL

DOCUMENT

Els fills del Maig del 68

La generació perduda

Els joves entre 20 i 25 anys són els que més sofreixen aquesta fi de segle en crisi de valors. Encarats a aquest mal generalitzat, prefereixen absteure's d'una societat que no els ofereix res. S'identifiquen amb una música i un *look*: és la moda *grunge*.

Van nàixer ara fa aproximadament 25 anys. No volen res. Són silenci i submissió. Es diuen víctimes d'una societat en crisi de valors. Als Estats Units els anomenen "generació X", una generació que no té nom i que no ho pretén. A França, el fenomen s'ha estès com taca d'oli. Són els fills del 68.

Amb mirada resignada, o indiferent, però sempre crítica, els "X" —per anomenar-los d'alguna manera i alhora conservar-ne l'anonimat— esperen, amb poques il·lusions, o més aviat, sense cap, un desenllaç, siga el que siga, però un desenllaç. Viuen un mal endèmic de caràcter irreversible, impossible de curar. Han arribat massa tard, i ells en són conscients; això és el pitjor. Els seus pares ho van tenir més fàcil. Els seus pares van lluitar contra tots els valors pre-establerts i tradicionals: van ser els joves del 68, del *baby-boom* i, en alguns casos, del

hippysme; i es proclamaren protagonistes del film, mentre que els seus successors fan, ara, el paper de víctimes.

Aquell 68 va significar la darrera revolució contra els valors d'una societat occidental, rígida i amb papers ben diferenciats en què la religió oficial era —i continua sent— el diner. Lemes com ara "Imaginació al poder" van gravar-se en ments joves i àvides de canvi. I avui en vivim els resultats, especialment pel que fa a les estructures socials. Les mares s'ocupaven de la casa, mentre que els pares hi duïen els diners. I a tots dos, però de manera molt notable als pares, se'ls havia de prestar una obediència inqüestionable, gairebé sacra. A partir d'aleshores, la figura del *paterfamilias* s'ha enfonsat, després de 2.000 anys de vigència. I amb ell, la família com a organització social interna; com a institució, en definitiva. Els "*soixante-huitards*" —qualificatiu amb què coneixen a França els joves que

protagonitzaren els esdeveniments del 68— van aconseguir, en ser ells mateixos pares de família, transformar el paternalisme en amistat i les ordres en consells; o rescatar la dona del seu captiveri casolà i donar-li oportunitats professionals i intel·lectuals; o qüestionar la unió eterna del matrimoni, instaurant el divorci com a moda per sobre qualsevol cànon religiós. La introducció d'aquesta sèrie de factors apostava per unes relacions sinceres en què l'amor i l'estima passaven abans que els d'una diplomàcia. De rebot, la qualitat de família, des de la seua perspectiva més tradicional, quant a grup de membres amb papers ben diferenciats, es difuminava sota l'amor lliure i "desinstitucionalitzat". I, possiblement, sense atacar ni uns ni altres, l'absència sovint d'unitat familiar definida com a tal és allò que ara més acusen els fills del 68. La necessitat d'una protecció emocional ben marcada, de lligam sentimen-

tal provoca en aquesta generació perduda un desarrelament que ultrapassa reaccions més actives i compromeses.

Però cal no oblidar que el 68 va ser un moment de fertilitat demogràfica, de bondat dels progenitors a l'hora d'engendrar criatures. I aquest *baby-boom* —com han anomenat el fenomen demògraf i sociòlegs— que portava encara l'empremta de la Segona Guerra Mundial, va deixar anar un creixement demogràfic inesperat, a causa, entre altres coses, de l'estat d'ansietat que van provocar en els joves les moltes pèrdues humanes arran d'aquell conflicte bèl·lic.

Avui, l'ansia ha desaparegut enmig d'un clima d'incertesa, d'instabilitat i d'assimilació progressiva dels blocs oriental i occidental sota els anagrames de dos signes: el dòlar i la democràcia liberal. I és en aquests moments quan els fills d'una explosió demogràfica tal assisteixen, sempre com a espectadors i pacients, a l'esborrament d'un règim comunista, ara per ara, inviable, en favor del color indefinit de la democràcia liberal; a la caiguda del Mur de Berlín; o a la desaparició progressiva dels confins interns d'un mercat europeu cada vegada més unificat. I tot aquest caos es tradueix en crisi: econòmica, política, de valors, etc. Es produeix, al capdavant, una necrosi del sistema actual en què els joves, en lloc d'actuar, prefereixen camuflar-se sota una neutralitat grisa i silenciosa com a signe de dol. "No future", van cridar els Sex Pistols ara fa dues dècades. Avui, aquesta franja d'edat entre 20 i 25 anys torna a repetir "No future", però sense aquella passió que caracteritzava el moviment *punk*.

ADÉU A LES UTOPIES

Herbert Marcuse augurava ja en una publicació, a finals de la dècada dels 60, *La fi de la Utopia*. El títol no podia ser més expressiu i Marcuse no s'equivocava quan anunciava, a la manera de profeta dels temps moderns, l'extinció d'aquest gènere. Evidentment, els fills del 68 ja no han tingut l'oportunitat de gaudir de la utopia, en el sentit més pur del concepte. En tot cas, el seu camp d'acció es troba en l'antiutopia, construïda a partir d'elements propis de la societat en crisi en què es mouen. Els seus somnis són plagats de deixalles produïdes pel corpus social que els envaeix. I ja no poden escapar-ne.

L'entramat s'ha fet massa sofisticat i l'eixida, inconcebible. Somniar en una

fugida cap a altres medis més "sans" no té lloc en les ments d'aquests joves. Ara, es resignen a l'omnipresència d'un sistema, inviable per a ells, i del qual són víctimes. Per això, i no sense motius, a França no han tardat a anomenar-los la "generació sacrificada". Qualificatiu adequat, si pensem que en aquest país més d'un terç de la joventut no té treball. I aquesta manca de treball és un dels principals identificadors d'aquesta generació, especialment la dificultat de trobar-ne.

Els estudiants que van protagonitzar a París els conflictes de la primavera del 68 no tenien preocupacions d'índole laboral, entre altres raons perquè el títol d'estudis superiors donava certes garanties d'èxit en el mercat de treball. I, a més, perquè no era contra això que es revoltaren. Avui, en canvi, el títol s'ha devaluat al punt de ser gairebé sinònim d'atur, i ja no es reconeixen els mèrits personals ni professionals. El fenomen actua com una espiral o cercle viciós. Les empreses exigeixen gent amb experiència en les seues ofertes de treball; una experiència, en definitiva, cara perquè és difícil que el jove, ara per ara, trobe algú que vulga llogar-lo, tot i ser conscient, el patró, de la seua inexperiència en la matèria. L'era de l'aprenentatge voluntariós de la mà de l'empresari o patró ha passat de moda. No hi ha temps a perdre i les exigències de la competitivitat econòmica són massa cruels, perquè l'empresari veja disminuir la producció a costa d'acollir nous vinguts a la vida activa.

A banda, els X més radicals, o si es vol, els més desenganyats per tot allò que els ofereix el sistema, no aspiren més que a trobar un lloc d'ocupació de segona categoria, sense responsabilitats ni preocupacions, ja que no és a tra-

Vores descosides i sabates de plataforma. RAFA GIL

Es desenterren uniformes del passat. RAFA GIL

Les jaquetes de pell han d'acusar el pas del temps. RAFA GIL

vés del treball que aquesta nova joventut es veu realitzada. I és que també, i de manera notable, cal remarcar la decepció, l'amargor que senten vers una societat que no els permet organitzar un futur, sinó com ells mateixos diuen, una supervivència.

ELLS HO VAN TENIR MÉS FÀCIL

"Els ho van tenir més fàcil", aquesta és una de les tantes sentències de la generació perduda. Ells, que són els seus pares, es van oposar al sistema benestant, a un sistema polític i social dominat per una mentalitat burgesa. A través de lemes i eslògans de l'estil "Prohibit prohibir" o "Sota les llambordes trobareu la platja", els estudiants de fa vora tres dècades iniciaven una renovació de mentalitat i d'estructures que obrien les portes de la dinàmica de l'Europa actual. Tanmateix, l'ideal del Maig del 68 fou viscut a l'estat espanyol de manera diferent, adaptat a l'últim règim totalitari que sobrevivia encara entre les democràcies europees. En França, la revolució es feia per l'alliberament de l'ésser humà contra les exigències i prejudicis burgesos; a l'estat espanyol, en canvi, aquesta moviment d'estudiants havia de passar abans, en el seu camí cap a la llibertat de l'individu, per una lluita unitària contra el franquisme i en favor de l'establiment d'una democràcia.

Van ser possiblement, aquells 60, les darreres possibilitats de defugir un entramat que s'anava estenent i complicant alhora, a tall de teranyina. Va ser l'últim intent d'alliberar l'home de la màquina del poder, que encara estava materialitzada, dins la gravetat del problema, per una acció directa i clara. En canvi, en menys de tres dècades, l'habitant de la societat occidental

Josep-Vicent Marqués: "Els joves d'avui comparteixen els mateixos valors que ara fa 25 anys"

Als Estats Units han anomenat Generació X els fills dels joves del 1968. ¿Creu que hi ha lligams entre aquesta generació i la del 68?

—Bé, primer que res he de dir que és una generació a qui no agrada parlar; prefereix el silenci abans de l'èmfasi ideològic que es respirava en 1968. Però, això sí, els joves d'avui comparteixen els mateixos valors que ara fa 25 anys, sobretot quan es tracta de llibertats individuals i de drets de l'home. Contràriament al que s'ha dit, aquests joves no viuen un conflicte generacional com el que vàrem passar nosaltres, entre altres raons perquè els nostres pares tenien esquemes tradicionals bastant reaccionaris, com la societat d'aquell moment. Ara, la gent, pares i fills, són molt més oberts.

Però tornant a allò que et deixa abans, la gent d'ara prefereix callar i deixar passar. Nosaltres vàrem sentir la necessitat d'actuar en favor d'una renovació de les estructures presents en aquell moment; vàrem sentir igualment la necessitat d'adoptar un protagonisme històric, en el sentit que pressentí-

em que, la història, la podíem fer nosaltres. Ara no existeix aquesta sensació de poder renovar, sinó més aviat d'haver arribat tard. I per això s'explica aquesta voluntat generalitzada d'abstreure's. També és cert que en la nostra joventut hi havia una realitat concreta contra la qual lluitar: el franquisme. I ara, en canvi, no.

—També ara ho tenen més difícil, sobretot per a trobar una faena. En 1968, aquest problema no preocupava excessivament els estudiants.

—Sí, és clar. Abans la Universitat assegurava faena i de certa qualitat. I per tant, podíem permetre'ns el luxe de refusar-la en un moment donat i agafar-la més endavant o triar el que més ens convinguera. Per exemple, en una ocasió discutia amb ma filla que hi ha gent jove que s'allista a la Guàrdia Civil perquè és una feina assegurada, deixant de banda els principis. Jo no acabava d'estar-hi d'acord, perquè la Guàrdia Civil continua tenint per a mi certes connotacions que no aconseguisc de superar. En canvi, ma filla era més comprensiva quan defensava la idea que la gent havia de trobar faena per a viure.

RAFA GIL

Però, la nostra eufòria s'orientava essencialment a vies d'alliberament social i de l'individu en què nosaltres, els estudiants, érem els protagonistes. I això ens feia actuar igualment amb molt d'optimisme, sobretot perquè pensàvem que el protagonisme social de qualsevol revolució havia estat representat per gent d'edat més avançada que la d'uns estudiants com nosaltres. I que en les nostres mans teníem un potencial de canvi que no podíem desapropiar.

—A França, en diuen la generació sacrificada. ¿Hi estaria d'acord?

—És evident que els joves

d'avui ho tenen difícil, que viuen la crisi des de l'atur i totes aquestes coses que ja t'he comentat. Però també pense que el qualificatiu "sacrificada" és una mica fort. La situació pot ser difícil, però no és tampoc particularment tràgica. Perquè, d'altra banda, els joves d'avui s'han educat millor, sense tanta repressió i amb una qualitat de vida molt més elevada. L'única cosa que els retrec és d'haver abandonat, per dificultats econòmiques o per comoditat, el desig de viure fora de casa, abans de posar-se a viure en parella.

E. T.

s'ha vist fortament dominat per altres factors, més subtils però, sens dubte, més perillosos. Les noves generacions estan acostumades a la influència subliminal de la publicitat, als videoclips, al xip... i a tot allò que integra el sistema mediàtic en què vivim. I resulta gairebé impossible defugir aquesta "invasió subtil" que, de mica en mica, va calant en la medul·la de la població.

UNA GENERACIÓ, UNA MODA

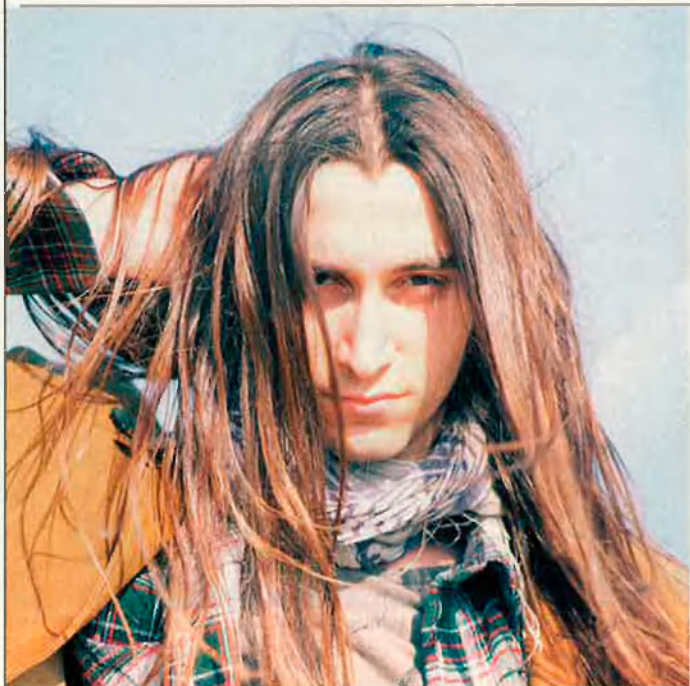
Els fills del 68, tot i haver-se educat ja en l'era de la comunicació, en el regne dels sistemes multimèdia, no s'adapten a les seues filigranes i acaben refugiant-se en una parcel·la en què una novel·la, un grup de música i una moda constitueixen l'estructura de la seua trinxera. I a aquest aspecte més visible o aparent de la gene-

ració sense nom, se li atribueix un qualificatiu: *grunge* —paraula anglesa que significa vell, brut, abandonat—.

Però el fenomen *grunge*, que va sorgir als Estats Units, concretament a la ciutat de Seattle (estat de Washington), a partir del particular desencantament de la joventut nord-americana respecte al seu país, disposa d'un text de base, que és la novel·la que el canadenc Douglas Coupland escriví en 1991 i que titulà, sense més complicacions, *Generació X. La novel·la culta d'aquesta generació que no té nom*. Coupland narra la història de tres joves amb bona formació i estudis, que no conjuguen amb la categoria dels seus treballs. Tots tres coincideixen en el desert de Palm Springs on s'instal·len i s'expliquen malestars i aspiracions, que no són més que el resum i la representació d'un grup d'edat que no creu, o al-

menys no confia, en el futur que pot oferir-li la societat. I el fet d'instal·lar-se en el desert implica ja, de manera significativa, la fugida d'un sistema dominat pels artificis del consumisme i altres interessos econòmics, a la recerca *desesperada* del "més senzill". Desesperada, sí: perquè, casualment, cadascun dels protagonistes fuig de manera espontània i sense altres preàmbuls de la pressió psicològica del seu entorn.

A banda, l'autor s'ha permès d'anotar, al marge, un conjunt de curiositats tipogràfiques i algunes definicions pròpies del pensament dels joves X. Per exemple: "Osmosi: inadequació entre la vostra feina i la imatge que teniu de vosaltres mateixos"; o bé, "Forat Negre: Subgrup de la Generació X que es caracteritza per anar vestit quasi exclusivament de negre"; i "Gruta negra: lloc on viuen els

CARME PUERTOLAS

Al voltant de la moda *grunge* no han tardat a nàixer circuits paral·lels en què la roba es ven a preu d'or.

forats negres. Molt sovint magatzems sense calefacció, plens de maniquins mutilats i de referències a Elvis; cendrers que desborden i música de la Velvet Underground”.

Però com qualsevol moviment social de protesta, aquesta generació troba un referent musical amb què identificar-se: es diu Nirvana. El nom del grup no pot ser més eloqüent. I aquesta banda, també de Seattle, canta, amb un pop esquinçat, més fosc que l'original i amb reminiscències del *hard-rock*, les penúries de la joventut sense nom. Un *hard-pop*, si

es vol, que s'ha estès arreu del territori nord-americà i dels ambients europeus, com una taca d'oli. Els 9 milions d'exemplars venuts del seu llarga durada *Nevermind* són la prova de la magnitud del fenomen. Tot i que al nostre país, si ha arribat ha estat simplement en forma de moda —pràcticament només el món de la roba se'n veu afectat—, a França, el moviment comença a cobrar altres dimensions i s'adapta a la situació particular de la joventut francesa. Noir Désir és la banda que s'oposa, en aquest país, als ritmes comercials de la Freqüència

Modulada, tot traduïnt el so de Seattle.

UN 'LOOK' PER A LA FI DE SEGLE

“Em vestesc per a ser gris, per a ser invisible; genèric. Uniforme de camuflatge”, confessa Andy, un dels protagonistes de la història de Coupland. Arribats a aquest punt, la finalitat primera de la moda *grunge* parla per ella mateixa. El *look* retro, torna. I, amb ell, i molt sovint amb regust de provocació, el mal gust.

Contra la marca, la decadència. “Viure per parèixer” se substitueix per un nou estat: “desaparèixer per viure”. Però, curiosament, tot allò que, al capdavant, s'oposava a la dèria de l'etiqueta, ha esdevingut, ara, sense voler, un estil.

D'altra banda, si els seus primers passos s'iniciaren al marge de l'àrea d'influència del consumisme, ràpidament aquest va saber copsar allò que més captiva la gent: l'originalitat. I ara no ha tardat a nàixer un circuit paral·lel, un mercat de roba de segona mà en què l'extravagància dels preus contradiu l'aparent marginalitat dels compradors. Tampoc no ha tardat, l'elit dels dissenyadors, a perfilar un *prêt-à-porter* pseudo-*grunge* amb l'empremta, camuflada, de la marca. I en aquest punt de la moda, un es pregunta: ètica o estètica en una presumpta antimoda en què descosit, descolorit i esgarrat són les constants de la seua identificació?

El fenomen *grunge* va sorgir als Estats Units, a la ciutat de Seattle, i s'ha estès ràpidament.

C. PUERTOLAS

Eliseu T. Climent